

Solidarumo bėgimas
Gelbėkit vaikus

Gelbėkit vaikus
Save the Children Lithuania

4-ASIS SOLIDARUMO BĖGIMAS

Mokytojo gidas
2017-2018

Turinys:

Solidarumo bėgimas	2 psl.
Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės sveikinimo žodis 4-ojo „Solidarumo bėgimo“ dalyviams.....	3 psl.
Kaip organizuoti Solidarumo bėgimą?.....	4 psl.
Pozityvioji tėvystė.....	6 psl.
Pagalba Zambijos vaikams	7 psl.
Lavinamosios užduotys moksleiviams	8 psl.

SOLIDARUMO BĖGIMAS

Tai jau tradiciniu tapęs visuomeninės organizacijos „Gelbėkit vaikus“ organizuojamas bėgimas, Lietuvoje rengiamas 4-ąjį kartą. Solidarumo bėgime kasmet dalyvauja šimtai Lietuvos ugdymo įstaigų, o Solidarumo kilometrus bėga dešimtys tūkstančių vaikų. Bėgimu siekiama skatinti solidarumą tarp skirtingų kultūrų, socialinės aplinkos ir įvairaus amžiaus moksleivių. Solidarumo bėgimą globoja LR Prezidentė Dalia Grybauskaitė bei palaiko LR Švietimo ir mokslo ministerija.

SOLIDARUMO BĖGIMO TIKSLAI:

- ugdyti vaikų socialinę atsakomybę, sąmoningumą bei solidarumą;
- padėti Lietuvos ir Zambijos vaikams.

4-OJO SOLIDARUMO BĖGIMO METU SURINKTA PARAMA BUS SKIRTA:

- pasaulinės organizacijos „Save the Children“ pozityviosios tėvystės programai pritaikyti Lietuvoje;
- paruošti lektorius dirbti su programa ir vesti mokymus;
- visuomeninės organizacijos „Gelbėkit vaikus“ vaikų dienos centrų socialinių darbuotojų, kurie ves pozityviosios tėvystės mokymus VDC lankančių vaikų tėvams ir kitiems bendruomenės nariams, mokymams;
- medicinos punktui Chikabuke bendruomenės pradinėje mokykloje Zambijoje įrengti.

POZITYVIOJI TĖVYSTĖ

Viena iš plačiausiai pasaulyje priimtų metodikų, padedančių kurti teigiamus ir darnius santykius šeimoje, yra pozityvioji tėvystė. Jos tikslas – ugdyti gerąsias vaiko savybes, sutelkti dėmesį į gabumus ir gebėjimus, skatinti vaiko pasitikėjimą savimi, mokyti savarankiškumo, atsakomybės, tinkamai priimti savo ir kitų jausmus bei tinkamai juos išreikšti.

Pozityvioji tėvystė nereiškia kontrolės nebuvimo, ji reiškia pozityvią, išmintingą kontrolę, lydimą veiksmingos pagalbos, atliepančios aktualius fizinius, psichologinius, intelektualinius, socialinius ir dvasinius vaiko raidos etapo poreikius.

ZAMBIJOS VAIKAI

Dalis pinigų, surinktų 4-ojo Solidarumo bėgimo metu, bus skirta medicinos punktui Chikabuke (Zambijoje) bendruomenės pradinėje mokykloje įrengti. Naujame medicinos punkte bus teikiamos būtinausios sveikatos priežiūros paslaugos 3-9 metų vaikams.

Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės sveikinimo žodis 4-ojo „Solidarumo bėgimo“ dalyviams

Sveikinu visus 4-ojo „Solidarumo bėgimo“ dalyvius – vaikus, jų tėvelius, mokytojus ir mokyklas. Esate atsakingi ir draugiški, mokantys užjausti ir ištiesti pagalbos ranką. Būdami kartu Jūs – didelė jėga, rodanti, kad gerumas ir kilnūs tikslai gali įveikti visus atstumus ir pasiekti tuos pasaulio vaikus, kuriems reikia paramos.

Šis bėgimas Lietuvos vaikams dovanoja vieną svarbiausių gyvenimo pamokų – supratimą, kad socialinis jautrumas prasideda nuo kiekvieno iš mūsų pastangų, kad nuoširdi pagalba kitam yra tikrai labai prasminga. O tėveliams šių metų tema – pozityvi tėvystė primena, kaip svarbu nuolatos stiprinti savo įgūdžius ir žinias, mokytis išgirsti ir padėti, ugdyti aktyvią ir pilietišką jaunąją mūsų ateities kūrėjų kartą.

Dėkoju Jums visiems – Jūs prisidedate prie gerų darbų ne tik Lietuvoje, bet ir pasaulyje. Linkiu bėgti drąsiai ir ryžtingai, nes kiekvienas Jūsų žingsnis vaikams reiškia saugumą, rūpestį ir gerovę.

Gražių ir įsimintinų šventės akimirkų!

Labai džiaugiamės, kad Jūsų mokykla prisijungė prie 4-ojo Solidarumo bėgimo. Neabejojame, kad kartu su moksleiviais suorganizuosite kūrybišką, smagų ir prasmingą renginį. Kartu su informaciniu leidiniu gavote renginio plakata, bėgikų korteles, lipdukus bei diplomus dalyviams ir organizatoriams (tiek vienetų, kiek buvo užregistruota moksleivių, mokytojų, tėvelių), vokus surinktai paramai sudėti.

Jei per klaidą medžiagos gavote ne tokį kiekį, kokio pageidavote, jei pasipildė bėgikų gretos arba medžiaga buvo apgadinta, informuokite mus el. paštu: solidarumbegimas@gelbvaik.lt

KAIP ORGANIZUOTI SOLIDARUMO BĖGIMĄ?

1. Išsirinkite Solidarumo bėgimo datą bei laiką, užrašykite juos ant plakatų ir pakabinkite matomoje vietoje mokykloje. Solidarumo bėgimą galite organizuoti Jums patogiu metu; rekomenduojame pasirinkti dieną tarp rugsėjo 25 d. ir spalio 6 d.
2. Nuspręskite, kur rengsite Solidarumo bėgimą. Pvz.: mokyklos stadione, teritorijoje aplink mokyklą, sporto salėje, pušyne, parke ar pan. Galite pasirinkti ir kitą bėgimui alternatyvią sportinę veiklą: šokinėjimą maišuose, važiavimą dviračiais ar pan. Bėgimo maršrutas turi būti suskirstytas simboliniais Solidarumo kilometrais. Pvz., vienas mokyklos stadiono ratas lygus vienam Solidarumo kilometrui. Jei rinksitės kitą sportinę veiklą, sugalvokite Solidarumo kilometro atitikmenį.
3. Likus kelioms dienoms iki bėgimo kartu su moksleiviais aptarkite šio bėgimo temą ir tikslą (pasiremkite toliau leidinyje pateikiama medžiaga), bei išdalinkite jiems bėgikų

korteles. Paskatinkite moksleivius ieškoti rėmėjų – tėvelių, globėjų ar senelių, kitų giminaičių, šeimos draugų ir pan., kurie sutiktų paaukoti jiems priimtina sumą už kiekvieną moksleivio nubėgtą Solidarumo kilometrą. Moksleiviui suradus rėmėją, bėgiko kortelėje įrašomas rėmėjo vardas bei sutarta paramos suma už kiekvieną nubėgtą Solidarumo kilometrą. Rėmėjų moksleiviai gali ieškoti iki pat Solidarumo bėgimo dienos.

4. Šiame gide pateikiame medžiagą užduotims, kurios padės atskleisti šių metų Solidarumo bėgimo temą skirtingo amžiaus vaikams. Rekomenduojame su vaikais šias užduotis atlikti prieš renginį. Medžiagą taip pat galima panaudoti ir vėliau per etikos ar pilietinio ugdymo pamokas.
5. Priminkite vaikams, kad jie Solidarumo bėgimo dieną su savimi turėtų bėgiko kortelę. Prieš pat renginį visiems bėgikams išdalinkite visuomeninės organizacijos „Gelbėkit vaikus“ lipdukus. Juos moksleiviai gali užsiklijuoti ant marškinėlių – bėgti bus smagiau, jeigu visi bėgikai bėgs su bėgimo atributika. Lipdukai lengvai nusiklijuoja ir nepalieka dėmių ant drabužių.
6. Startuokite! Solidarumo bėgimo dieną vienu metu gali bėgti visos dalyvaujančios klasės, bėgimas taip pat gali vykti kelis kartus po kelias klases. Kiekvienas bėgimo dalyvis, nubėgęs tiek, kiek gali, savo bėgiko kortelėje pasižymi, kiek Solidarumo kilometrų jis nubėgo. Kuo daugiau rėmėjų jis bus susiradęs ir kuo daugiau Solidarumo kilometrų nubėgs, tuo didesnę pagalbą skirs Lietuvos ir Zambijos vaikams.
7. Pagal galimybes įrašykite kiekvieno bėgusio moksleivio vardą į Solidarumo diplomą – padėką už pastangas padėti vaikams – ir diplomus išdalinkite. Įteikite padėkas mokyklos direktoriui(-ei), pavaduotojui(-ai) neformaliajam ugdymui, Solidarumo bėgimo organizatoriams.

SURINKITE IR PERDUOKITE PARAMĄ

1. Po bėgimo paprašykite vaikų pranešti savo rėmėjams, kiek Solidarumo kilometrų jie nubėgo, ir surinkti rėmėjų pažadėtą paramą.
2. Iš kiekvienos Solidarumo bėgime dalyvavusios klasės moksleivių surinkite paramą. Kiek paramos surinko kiekvienas moksleivis, matysite jo bėgiko kortelėje (pati bėgiko kortelė lieka vaikui prisiminimui). Paramą gali rinkti kiekvienos klasės auklėtojas, keli atsakingi žmonės, kūno kultūros mokytojas, socialinė pedagogė ir/ar kiti organizatoriai.
3. Moksleivių surinktą paramą sudėkite į atsiųstus tam skirtus vokus. Surinkus klasės(-ių) moksleivių paramą, voka(-us) reikia užklijuoti, o ant voko(-ų) nurodyti klasę(-es), kurios(-ių) moksleivių parama yra surinkta.
4. Už Solidarumo bėgimą atsakingas asmuo visą surinktą paramą užklijuotuose vokuose turi nunešti į artimiausią Lietuvos pašto skyrių arba *PayPost* kioską. Atvykęs(-usi) į Lietuvos pašto skyrių, informuokite jo darbuotoją apie atneštą paramą, surinktą „Gelbėkit vaikus“ Solidarumo bėgimo metu, taip pat pasakykite savo mokyklos pavadinimą. Lietuvos pašto darbuotojas Jums matant atidarys vokus, suskačiuos paramą ir jūsų mokyklos vardu ją nemokamai įneš į organizacijos „Gelbėkit vaikus“ banko sąskaitą.
5. Pašte Jums bus įteiktas čekis, kuriame bus nurodyta, kokia suma Jūsų mokykla parėmė pozityviosios tėvystės mokymų rengimą Lietuvoje ir skurstančius Zambijos vaikus. Čekį nuskenuokite ar nufotografuokite ir atsiųskite mums paštu: solidarumbegimas@gelbvaik.lt. Dėmesio: surinktą paramą į artimiausią Lietuvos pašto skyrių prašome atnešti per savaitę po jūsų mokykloje įvykusio Solidarumo bėgimo.
6. Gaukite padėką savo mokyklai už dalyvavimą 4-ajame Solidarumo bėgime.

DALINKITĖS ĮSPŪDŽIAIS

1. Apie Jūsų mokykloje vyksiantį Solidarumo bėgimą siūlome iš anksto informuoti regioninę žiniasklaidą (laikraščius, televizijas ir pan.). Tai bus puiki galimybė parodyti regiono bendruomenei, kokie aktyvūs ir iniciatyvūs esate!
2. Įspūdžiais dalinkitės ir socialiniame tinkle Facebook, paskyroje pavadinimu Solidarumo bėgimas. Paskatinkite moksleivius „pamėgti“ Solidarumo bėgimo paskyrą, sekite mūsų skelbiamas naujienas.
3. Siųskite nuotraukas, filmuotą medžiagą, straipsnius, nuorodas į Solidarumo bėgimo paskyrą arba el. paštu solidarumbegimas@gelbvaik.lt – dalinkitės įspūdžiais iš Jūsų mokymo įstaigoje surengto Solidarumo bėgimo. Jūsų atsiųsta medžiaga bus paskelbta Solidarumo bėgimo paskyroje*.
4. Skelbdami informaciją socialiniuose tinkluose apie šių metų Solidarumo bėgimą, naudokite grotažymę [#SolidarumoBegimas2017](https://www.facebook.com/SolidarumoBegimas2017)

*Nuotraukų/informacijos atsiuntimas reiškia, kad organizacija „Gelbėkit vaikus“ jas gali skelbti savo ir Solidarumo bėgimo paskyroje socialiniuose tinkluose, be to, gali nuotraukas naudoti kitai organizacijos reikmėms reikalingai medžiagai ruošti.

GAUKITE ATASKAITĄ

2018 m. vasarą gausite ataskaitą apie įvykusį 4-ąjį Solidarumo bėgimą, jo metu surinktą paramą ir paramos panaudojimą.

POZITYVIOJI TĒVYSTĒ

Viena iš plačiausiai pasaulyje priimtų metodikų, padedančių kurti teigiamus ir darnius santykius šeimoje, yra pozityvioji tėvystė. Jos tikslas – ugdyti gerąsias vaiko savybes, sutelkti dėmesį į gabumus ir gebėjimus, skatinti vaiko pasitikėjimą savimi, mokyti savarankiškumo, atsakomybės, priimti savo ir kitų jausmus, tinkamai juos reikšti.

Tėvams dažnai atrodo, kad fizinis ir žeminantis baudymas yra greitesnė bei lengvesnė auklėjimo priemonė, nei teigiamas auklėjimas. Tačiau taip nėra. Fizinis baudymas dažnai naudojamas žmonių, kuriuos vaikai myli, kurie yra atsakingi už vaikus ir kurie turi autoritetą, todėl tai, iš esmės, yra piktnaudžiavimas galia. Be to, jis gali pažeisti vaiko vystymąsi ir santykį tarp tėvų ir vaiko. Teigiamas auklėjimas, atvirkščiai, skatina tėvus galvoti apie tikslus, kuriuos jie nori pasiekti ilgalaikėje perspektyvoje.

Įrodyta, kad gerai besijaučiantys vaikai užmezga geresnį santykį su aplinkiniais, tokiems vaikams geriau sekasi mokslas, jie labiau motyvuoti, domisi užklasine veikla, siekia konstruktyvių saviraiškos būdų. Organizacija „Gelbėkit vaikus“ skleidžia pozityviosios tėvystės idėjas. Pozityviosios tėvystės idėjų sklaidos poreikis visuomenėje didelis: nemaža dalis tėvų vis dar mano, kad mušimas yra tinkama auklėjimo priemonė. „Gelbėkit vaikus“ siekia supažindinti Lietuvos tėvus su pozityviosios tėvystės principais, kad Lietuvoje augtų laimingi vaikai.

TEIGIAMAS AUKLĖJIMAS:

- vadovaujasi idėja, kad vaikai nori elgtis gerai, tačiau stokoja įgūdžių, kuriuos kaip tik ir reikia ugdyti;
- remiasi principu, kad vaikai greičiau mokosi bendradarbiaudami ir gaudami apdovanojimus nei baudžiami;
- moko vaikus atpažinti ir suvokti savo bei kitų jausmus, į juos atsižvelgti;
- skatina tėvus galvoti apie ilgalaikius tikslus.

Pozityvioji tėvystė nereiškia kontrolės nebuvimo, ji reiškia pozityvią, išmintingą kontrolę, lydimą veiksmingos pagalbos, atliepančios aktualius fizinius, psichologinius, intelektualinius, socialinius ir dvasinius vaiko raidos etapo poreikius.

POZITYVIOSIOS TĒVYSTĒS METODAI:

- vaiko stebėseną;
- tinkamo elgesio skatinimas;
- parama vaikui;
- ribų nustatymas;
- tinkamas drausminimas.

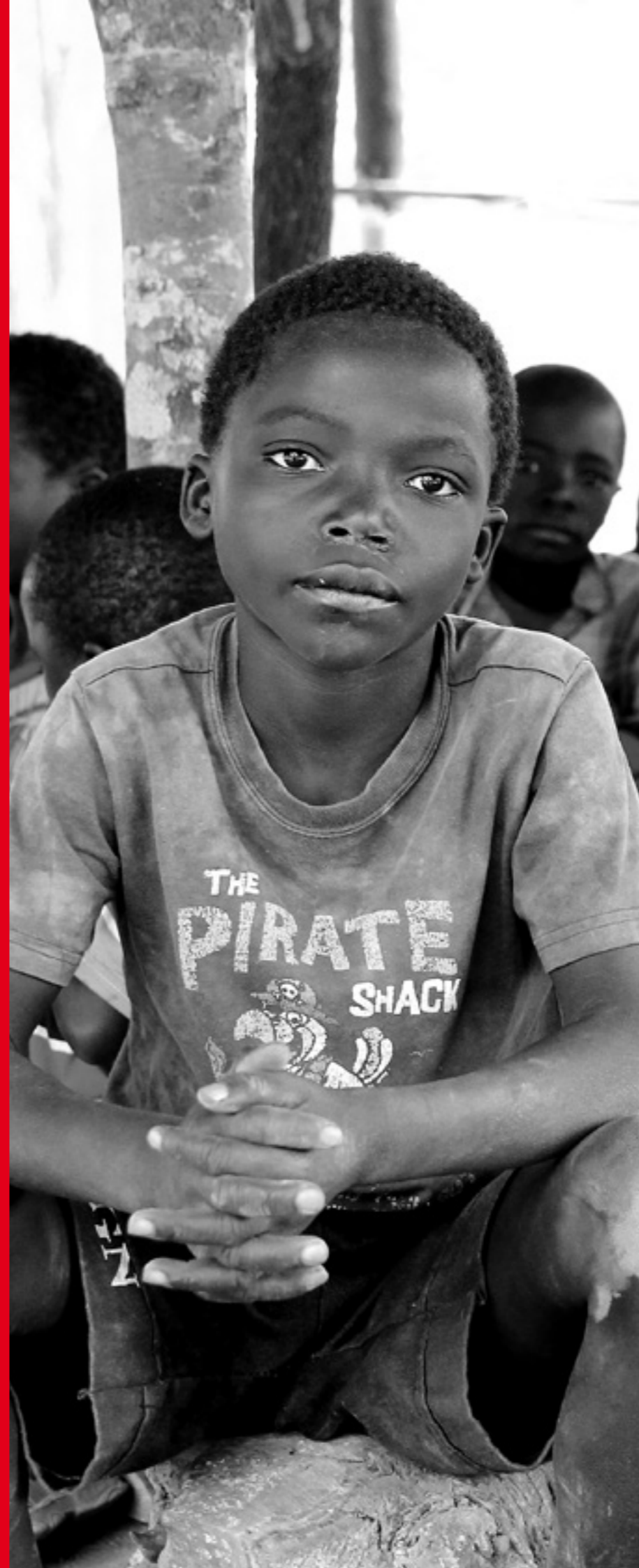

PAGALBA ZAMBIJOS VAIKAMS

Zambijoje daugiau nei pusė šalies žmonių gyvena vargingai, o apie 4 milijonai vaikų gyvena skurde. Vaikai kenčia nepilnavertę mitybą, negauna išsilavinimo, gyvenimo sąlygos yra labai prastos, nuolat kyla pavojus būti sužalotiems ar net mirti. Dėl nuolatinio skurdo šiems vaikams yra užkirstas kelias ištrūkti iš nesibaigiančio vargo rato ir tapti pilnaverčiais suaugusiais žmonėmis.

Visuomeninė organizacija „Gelbėkit vaikus“ jau prisidėjo prie projektų gerinant sveikatos ir švietimo sąlygas Lufwanyama regione Zambijoje. Šį kartą „Gelbėkit vaikus“ prašo pagalbos Chikabuke bendruomenei. Naujojo projekto tikslas – gerinti Chikabuke bendruomenės vaikų sveikatos priežiūros kokybę, mitybą ir švietimą.

Parama bus skirta mokymosi sąlygoms gerinti, elementariausioms mokymosi priemonėms įsigyti, pirminio mokymosi centrui 3-9 metų vaikams, kur jie ne tik mokysis, bet ir gaus būtinos medicininės pagalbos, įkurti.

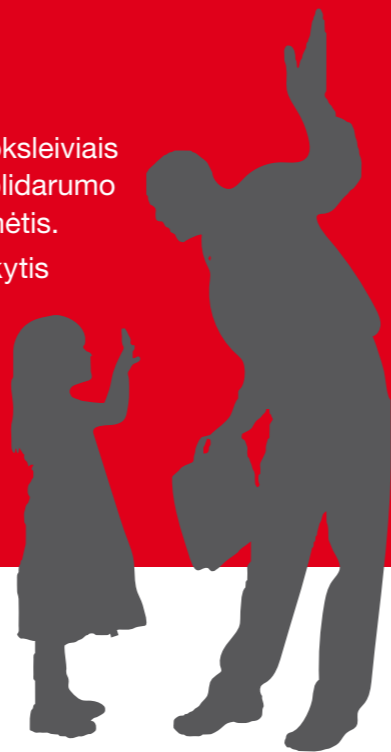

LAVINAMOSIOS UŽDUOTYS MOKSLEIVIAMS

Naudodamiesi toliau pateikta medžiaga, skirta darbui klasėje, su moksleiviais aptarkite pozityviosios tėvystės principus, supažindinkite juos su Solidarumo bėgimo tema, padiskutuokite socialinėmis temomis, skatinkite jomis domėtis.

Dalyvaudami mūsų siūlomose veiklose moksleiviai turi galimybę mokytis saviraiškos, formuluoti mintį, išsakyti savo nuomonę, išklausti kitus, analizuoti, spręsti problemas, suprasti priežasties-padarinio ryšį, dalyvauti diskusijose, suprasti savo atsakomybę visuomenės gyvenime.

Siūlomos pamokos, kurių metu galėtų būti atliekamos užduotys: dorinis ugdymas, pilietinis ugdymas, klasės valandėlė ir pan. Gali būti ir bendra kelių klasių diskusija.

UŽDUOTYS PRADINIŲ KLASIŲ MOKSLEIVIAMS

I UŽDUOTIS

Paskatinkite vaikus pasikalbėti su seneliais ar kitais vyresniais žmonėmis apie jų vaikystę, tėvus, brolius ir seseris. Paklauskite vaikų, kas senelių vaikystėje buvo kitaip, kaip elgėsi tėvai, o kaip – vaikai? Paprašykite vaikų nupiešti du piešinius: viename pavaizduoti save su šeima, kitame – kaip vaikai pagal senelių pasakojimus įsivaizduoja senelius vaikystėje.

II UŽDUOTIS

Užduokite vaikams klausimą: Kokias bausmes man tėveliai taikydavo/taiko, kai neklausau? Pvz., galbūt liepia pasėdėti ant „bausmės“ kėdutės, o galbūt pastovėti kampe. Surašykite visas šias bausmes ant lentos ar ant didelio popieriaus lapo. Paskatinkite vaikus apibūdinti, kaip jie jautėsi vienu ar kitu būdu nubausti. Tegul visi vaikai pasako, kaip jautėsi, kai juos taip baudė arba kaip mano, kad galėtų jaustis taip baudžiami. Pasibaigus diskusijai leiskite vaikams balsuojant išrinkti, kuris baudimo būdas jiems atrodo pats blogiausias, o kuris – „humaniškiausias“. Paraginkite vaikus pasiūlyti kitų jiems priimtinių bausmių, stenkitės išgirsti vaikus. Paskatinkite vaikus bausmių tema namie pasikalbėti su savo tėveliais.

UŽDUOTYS VIDURINIŲJŲ KLASIŲ MOKSLEIVIAMS

I UŽDUOTIS

Darbas grupėse: diskusija „Įsiklausykime vienas į kitą“

Tegu moksleiviai pasiskirsto į grupes po 3-4 vaikus ir 5-10 min. aptaria kokią nors tipišką situaciją iš savo ar draugų patirties, kurioje vaikas susipyko su tėvais ar vienu iš tėvų. Pvz., tėvai kelis kartus liepė susitvarkyti kambarį, o jis nesusitvarkė arba tėvai neleido su draugais kur nors išvykti ir t. t. Moksleiviai turėtų pagalvoti ir atsakyti į šiuos klausimus: kodėl įvyko barnis? Ko ir kodėl tėvai tikėjosi iš vaiko? Ko vaikas tikėjosi iš tėvų? Ką turėtų padaryti tėvai, o ką vaikas, kad kitą kartą esant tokiai pačiai situacijai jie nesusipyktų?

Kiekvienos grupelės atstovas po pasitarimo trumpai pristato situaciją, problemą ir galimus sprendimus visai klasei, o jo grupės draugai sprendimus užrašo lentoje ar ant klijuojamų lapų. Visoms grupėms pristačius situacijas, apibendrinkite rezultatus. Aptarkite juos kartu su moksleiviais.

Jei turite daugiau laiko ir galimybių, kiekviena grupė gali suvaidinti savo situaciją: pirmą kartą suvaidina situaciją, kai konfliktas įvyksta, antrą kartą suvaidina tą pačią situaciją be konflikto, t.y. taip, kaip, jų nuomone, turėtų elgtis tėvai ir vaikas. Žiūrovai, t.y. klasės draugai, pasidalina įspūdžiais, kaip jautėsi stebėdami abu vaidinimus ir, jei turi, pateikia kitų galimų sprendimų.

II UŽDUOTIS

Kūrybinė užduotis „Skirtingi matymai“

Tegu moksleiviai pasiima popieriaus bei rašymo priemonių ir poromis susėda taip, kad vienas kitą gerai girdėtų, tačiau nematytų, ką piešia. Vienas moksleivis sugalvoja, ką reikia nupiešti, ir paaiškina kitam, o kitas pagal pasakojimą bando piešti. Vėliau vaidmenimis pasikeičiama. Piešinį reikėtų nupasakoti kuo įvairiau – įvardinant ne tik objektus, bet ir formas, dydžius, santykius, kompoziciją, nuotaką ir kita. Piešiantysis gali klausinėti ir tikslintis, kaip kuri detalė turėtų atrodyti, tačiau negali rodyti to, ką piešia.

Baigusi piešti pora aptaria, kokie buvo pirmojo moksleivio įsivaizduojamo ir kito moksleivio nupiešto piešinio skirtumai, kodėl jie atsirado, kas buvo netikėta. Paskatinkite moksleivius padiskutuoti, ar jie pastebi ką nors panašaus ir santykiuose tarp žmonių (tarp savęs ir tėvų).

III UŽDUOTIS

Kūrybinė užduotis „Giminės medis“

Pasiūlykite vaikams nusipiešti savo giminės medį. Paskatinkite moksleivius nesustoti ties seneliais, o padedant tėveliams ir seneliams, pabandyti kartu pažvelgti kuo toliau į praeitį. Užduoties tikslas – suaktyvinti vaiko supratimą, kad jis yra šeimos, giminės dalis, suprasti ryšius tarp giminaičių, suprasti kartų skirtumus.

UŽDUOTYS VYRESNIŲJŲ KLASIŲ MOKSLEIVIAMS

I UŽDUOTIS

Diskusija „Beržinė košė: įkrėsti ar išmesti?“

Diskusijos tikslas – sužadinti moksleivių sąmoningumą fizinių bausmių ir apskritai smurto šeimoje tema, kartu ieškoti alternatyvų. Pradėkite diskusiją klausimu, ką moksleiviai mano apie „beržinę košę“ – ar tai toleruotina? Ar tai – tinkamas būdas auklėti?

Moksleiviams pasisakius, pristatykite šių metų vasarį priimtas LR Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo pataisas, apibrėžiančias fizines bausmes, smurto prieš vaiką sąvokas bei smurto prieš vaiką formos:

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. Fizinė bausmė – bet kokia bausmė, kai fizinė jėga naudojama fiziniam skausmui, net ir nedideliame, sukelti ar vaikui fiziškai kankinti.
2. Smurtas prieš vaiką – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai.
3. Vaikas – žmogus iki 18 metų, išskyrus atvejus, kai Lietuvos Respublikos įstatymuose nustatyta kitaip.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. XIII-204, 2017-02-14, paskelbta TAR 2017-02-20, i. k. 2017-02780

2¹ straipsnis. Smurto prieš vaiką formos

Smurto prieš vaiką formos yra šios:

- 1) fizinis smurtas – tiesioginiai ar netiesioginiai tyčiniai fiziniai veiksmai prieš vaiką, taip pat fizinės bausmės, sukeltos vaikui skausmą, darantys žalą arba keliantys pavojų jo gyvybei, sveikatai, raidai ar žalą garbei ir orumui;
- 2) psichologinis smurtas – nuolatinis vaiko teisės į individualumą pažeidinėjimas, vaiko žeminimas, patyčios, gąsdinimas, būtinus vaiko raidai veiklos trikdyimas, asocialaus

elgesio skatinimas ar kitokia nefizinio kontakto elgsena, darantys žalą arba keliantys pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai ar žalą garbei ir orumui;

- 3) seksualinis smurtas – seksualiniai veiksmai su vaiku, kuris pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatas nėra sulaukęs amžiaus, nuo kurio seksualiniai veiksmai su juo neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, arba seksualiniai veiksmai su vaiku, kai naudojama prievarta, jėga ar grasinama arba piktnaudžiaujama pasitikėjimu, valdžia ar įtaka vaikui, taip pat ir šeimoje, arba piktnaudžiaujama itin pažeidžiama vaiko padėtimi, ypač dėl jo psichinės ar fizinės negalios ar priklausomumo; taip pat vaikų išnaudojimas prostitucijos tikslams, vaikų pornografija, verbavimas, vertimas ar įtraukimas dalyvauti pornografinio pobūdžio renginyje, pornografijos rodymas arba kitos vaikų seksualinio išnaudojimo formos, vaikų tvirkinimas;
- 4) nepriežiūra – nuolatinis vaikui būtinų fizinių, emocinių ir socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas, darantys žalą arba keliantys pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai.

Papildyta straipsniu:

Nr. XIII-204, 2017-02-14, paskelbta TAR 2017-02-20, i. k. 2017-02780

Aptarkite su moksleiviais, ką šios sąvokos ir formos reiškia, kaip jie jas supranta ir ką apie jas mano.

Turėtumėte visi kartu, be kita ko, priėti prie išvados, kad šiomis įstatymo pataisomis bet kokios fizinės bausmės kaip auklėjamoji priemonė yra uždraustos. Paskatinkite moksleivius diskutuoti, kokias auklėjimo priemones ir būdus jie mato kaip alternatyvas rykštei. Pasiūlymus surašykite ant lentos, apibendrinkite.

Pastaba. „Teisingų“ ir „klaidingų“ atsakymų nėra, diskusijos tikslas – skatinti moksleivius suformuluoti ir išsakyti savo nuomonę, išklausti kitų nuomones, mokytis pateikti bei įvertinti argumentus „už“ ir „prieš“.

UŽDUOTIS ĮVAIRIŲ KLASIŲ MOKSLEIVIAMS

Darbas grupėse: „Zambija“

Informacija apie Chikabuke bendruomenę

Chikabuke bendruomenė įsikūrusi palei Mukutama kelią, 71 km nuo Lufwanyama regiono administracinio centro. Bendruomenę sudaro 2482 žmonės, iš jų vaikai iki vienerių – 99, vaikai iki penkerių – 497. Pagrindinės kalbos, kuriomis kalbama: lamba, kaonde, bamba, tonga ir šonų. Pagrindinis gyventojų pajamų šaltinis – anglių kasyba, kukurūzų auginimas ir žuvininkystė. Vidutinis namų ūkis per mėnesį uždirba 10 dolerių, t.y. 8-9 eurus. Bendruomenė pasiekama žvyrkeliais, mobilusis ryšys neveikia, radijo komunikacija šiuo metu taip pat nefunkcionuoja.

Lufwanyama regionas turi tik dvi pradines mokyklas, pastatytas bendruomenės iniciatyva ir vėliau perimtas vyriausybės. Chikabuke bendruomenė turi sveikatos apsaugos centrą, kuris buvo įkurtas Sveikatos ministerijos 2002 m., ir pradinę mokyklą 1-7 klasių moksleiviams.

Pristatę pateikiamą trumpą informaciją apie Zambijos Chikabuke kaimo bendruomenę pagal vaikų amžių ir turimas žinias paskatinkite moksleivius savarankiškai parengti grupinį pristatymą viena iš šių temų:

- „Pilnavertė mityba ir jos svarba augančiam vaikui“. Ruošdami pranešimą moksleiviai susipažįsta su sveikos mitybos principais, su pagrindinėmis organizmui reikalingomis medžiagomis ir pan. Pamokos, per kurias galima pristatyti – biologija, fizinis lavinimas.
- „Namų ūkio ABC“. Moksleiviai susipažįsta su namų ūkio sąvoka, mokosi paskaičiuoti ir suprasti šeimos išlaidas, susipažįsta su skurdo sąvoka. Vyriausiųjų klasių moksleiviai gali pabandyti palyginti statistinį lietuvių namų ūkį su zambiškuoju, nepamiršdami atsižvelgti į skirtingas abiejose šalyse esančias aplinkybes. Pamokos, per kurias galima pristatyti – matematika, geografija, pilietinis ugdymas.

- „Gėlas vanduo: savaime suprantamas patogumas ar brangus turtas?“ Moksleiviai susipažįsta su gėlo vandens trūkumo skirtinguose regionuose (tarp jų ir Zambijoje) problema bei ekologijos pagrindais. Pamokos, per kurias galima pristatyti – biologija, geografija, pilietinis ugdymas, dorinis ugdymas.
- „Statome Chikabuke miestelį!“ Kūrybinė užduotis, per kurią vaikai pateikia planą-projektą, kaip pagerinti Chikabuke kaimelio ir jame gyvenančių vaikų kasdienybę. Galbūt reikia telekomunikacijos tinklų? Gal naujų kelių? Kokių įstaigų trūksta? O gal galima ir turistų pritraukti? Pasiūlykite vaikams nupiešti didelį įsivaizduojamą būsimo miestelio planą, kuris gali būti ir schematiškas, ir detalus. Galbūt vaikai norės padaryti „nuotraukų“ iš būsimo miestelio. Pamokos, per kurias galima pristatyti – dailė, geografija, pilietinis ugdymas.

www.begimas.gelbektivaikus.lt

Vilniaus g. 39 / Klaipėdos g. 6, 01119 Vilnius

Tel. nr.: +370 5 2610815, +370 674 48860

El. p.: solidarumobegimas@gelbvaik.lt

Bėgimą organizuoja

Gelbėkit vaikus

Save the Children Lithuania

Bėgimą globoja

LITUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTEI
DALIĄ GRĮŠIAUSKITE

Bėgimą palaiko

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

Bėgimo partneris

